

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۲/۲۱

تولید نظریه‌ی فلسفه تاریخی، علاوه بر توصیف حرکت تاریخ، به تجویز و راه ایجاد حرکت تاریخ نیازمند است.

استاد رهدار در این جلسه ضمن تبیین محتوای کتاب، خوانشی انتقادی از آن ارائه دادند:

کتاب «حکمت تاریخ» نوعی «الهیات تاریخی» و تبیین «تاریخ قدسی» است که از دریچه‌ی کتاب و سنت به توصیف حرکت تاریخ می‌پردازد. ادبیات کتاب در عین اتکاء به سنت کاملاً بدیع است و در روزگاری که همه در اسارت اصطلاحات علوم جدید هستند، با ادبیاتی که ریشه در فرهنگ و سنت ما دارد به بحث می‌پردازد.

ورود به فلسفه تاریخ از دریچه‌ی علم کلام و سنت شیعی، در تحقیقات امروز بسیار کم‌رنگ است. تفاوت بازگشت به سنت در اندیشه شیعی با سلفیت در اهل سنت در نگاه به گذشته است که تشیع برخلاف اهل سنت که عقب گرد می‌کنند، با نگاه به گذشته، به دنبال ارتقاء امروز و فردا است.

این کتاب صرفاً به توصیف حرکت تاریخ پرداخته، لکن فیلسوف تاریخ باید علاوه بر توصیف به تجویز و راه ایجاد حرکت در تاریخ بپردازد. به همین دلیل، کتاب یک نظریه‌ی کامل فلسفه‌ی تاریخی ارائه نمی‌دهد. مثلاً مفهومی مانند «ابتلاء» که از محرکات اصلی تاریخ هستند مغفول مانده است. همچنین کتاب به جنبه‌های اجتماعی قصص انبیاء مانند حکومت حضرت سلیمان و یوسف که در «تبیین پایان تاریخ» و «حکومت امام‌زمان» تاثیر مهمی دارد، کمتر پرداخته و بیشتر به جنبه‌های فردی زندگی انبیاء توجه نموده.